

ENTREVISTA

Entrevista a Orlando Zaccone, comissari de policia a Rio de Janeiro

Eugènia Riera

Institut Català Internacional per la Pau

Orlando Zaccone, comissari de policia a Rio de Janeiro

Orlando Zaccone és comissari de policia a Rio de Janeiro, una de les ciutats on la guerra contra les drogues es manifesta amb més violència i on la pitjor part se l'emporten els més febles. Conscient d'això, va fundar el moviment d'Agents de Policia contra la Prohibició de les Drogues per avançar cap a un canvi de model que deixi enrere la repressió i la violència. En aquesta entrevista, Zaccone ens explica com és la lluita contra el narcotràfic al Brasil, una guerra que mata més que les mateixes drogues.

Quins nivells de violència genera el narcotràfic i la guerra contra les drogues al Brasil?

Al Brasil tenim un gran mercat consumidor però no productor de drogues. És un mercat que no està operat per càrtels i la violència té lloc en les disputes de grups per l'espai de venda de drogues al carrer. A Rio de Janeiro, en aquestes disputes a les faveles els grups utilitzen armament militar, però és un fenomen que no passa en altres estats, com São Paulo, on un únic grup controla la venda de droga a la perifèria. La resposta repressiva a Rio de Janeiro acaba sent a través de les accions militars, s'utilitza la policia i l'exèrcit i es crea una situació paradoxal: policies i exèrcit acaben matant més persones que el mateix consum de drogues il·lícites.

L'actual guerra contra les drogues s'acarnissa contra els més febles i deixa impunes els grans traficants. Per què creu vostè que no hi ha interès en combatre

L'escala més forta del narcotràfic?

El mercat de drogues il·lícites es divideix entre productors, distribuïdors, venedors i consumidors. Les polítiques repressives per part de la policia es concentren en la venda de carrer, on s'obtenen els beneficis menors. No es tracta d'un defecte del sistema repressiu, sinó de la seva pròpia naturalesa. La policia està preparada per controlar l'espai públic i la circulació de drogues en l'espai públic passa a tenir més atenció, també perquè aquestes drogues no es produeixen al Brasil. No és que hi hagi més o menys interès, sinó d'una falta de mecanismes per fer front a la transnacionalitat del mercat productor i distribuïdor de drogues.

Existeix col·laboració entre els narcos i els agents de l'estat i la policia?

El tràfic de drogues al Brasil es relaciona amb la policia i, ocasionalment, amb alguns polítics de forma aïllada, no sistemàtica. La relació amb la policia és bàsicament de caràcter econòmic, a través de la corrupció. I alguns grups paramilitars, anomenats milícies, han passat en els últims anys a negociar també amb drogues.

Violència, corrupció i crim organitzat són vasos comunicants al Brasil?

No només al Brasil, sinó a tot el món. Però respecte al comerç de drogues il·lícites cal entendre que la violència és fruit de la prohibició de les drogues. No hi ha ningú encarregat de la venda d'alcohol i tabac amb armes a la mà. Aquests dos mercats -alcohol i tabac- no són violents perquè són mercats regulats, legalitzats. D'aquesta manera la violència desapareix i la corrupció i el crim organitzat es limiten a l'esfera empresarial. Amb la legalització de les drogues tindríem una reducció dràstica d'homicidis, incloent els comesos per agents de la policia, i reduiríem també el nombre de presos. Avui en dia, un terç dels 750.000 presos al Brasil estan acusats per delictes de drogues. Això per no parlar de la reducció del dany provocat pel control sobre la qualitat de droga col·locada al mercat. Al Brasil es barreja de tot a la cocaïna, per exemple.

“ Amb la seva resposta repressiva, a Rio de Janeiro policies i exèrcit acaben matant més persones que el mateix consum de drogues il·lícites ”

És partidari d'una legalització de totes les drogues?

No estariem trencant amb el prohibicionisme si autoritzéssim només la producció, comerç i consum de cànnabis. La marihuana seria una droga lícita i la prohibició continuaria produint danys amb la cocaïna i altres drogues prohibides. És important ressaltar que legalitzar totes les drogues no significa que aquestes arribin de qualsevol manera al mercat. Això passa avui amb la prohibició. Amb la legalització, l'Estat tindria el control sobre el producte que s'ofereix al mercat, com ja passa amb l'alcohol, i també sobre els locals i les persones autoritzades per a la venda i el consum.

Llavors quins interessos existeixen en mantenir l'actual model prohibicionista?

El fet de mantenir un control social violent, que rep l'autorització per a l'extermini de grups considerats perillosos a partir d'un discurs moral de defensa de la salut pública. És evident que el mercat d'armes i la indústria del crim també són presents en aquest context, incloent la indústria de les presons, que genera negoci.

Acabar amb el mercat il·legal de drogues podria diversificar el crim organitzat?

El crim ja és organitzat en altres esferes econòmiques més enllà de les drogues. I fins i tot si l'anomenat crim organitzat s'ha de diversificar, que ho faci per a negocis que no provoquin tantes morts i patiment. La prohibició de les drogues avui dia és una màquina de matar gent a molts països. Al Brasil és una màquina de matar i fer patir. Després de l'esclavitud, no hi ha hagut un model legal que durant tant temps hagi produït tants cadàvers i sofriments al món. Hem de pensar en aquells que estan lliurant les seves vides i la seva llibertat en nom d'una mentida. La “guerra de les drogues” no protegeix vides. La prohibició de les drogues mata més que les drogues mateixes!

“ La prohibició de les drogues és una màquina de matar al Brasil ”

Quins factors incideixen en que la violència relacionada amb les drogues s'instal·li més en uns països que en d'altres?

La principal diferència està en la manera en què els països responen a l'existència d'aquest mercat il·lícit. Els que tracten els traficants com a enemics de l'Estat i la nació tendeixen a crear un clima de més violència a l'hora d'enfrontar-se al problema. També cal veure la història de cada país. El Brasil és el resultat de dues grans matances: el genocidi dels pobles originaris i l'esclavitud. La repressió de les drogues al meu país és l'ADN de l'extermini d'aquells considerats indesitjables.

Tem que amb el nou govern de Bolsonaro la violència contra els més febles vagi en augment?

El govern de Bolsonaro pretén institucionalitzar la violència contra els pobres amb l'argument de combatre el tràfic de drogues. Això serà possible perquè la Constitució Federal considera el crim per tràfic de drogues com el més greu de la nostra legislació. Per fer-nos una idea, l'únic crim al Brasil que autoritza una extradició d'un brasiler nacionalitzat és en cas de tràfic internacional de drogues. Aquesta disposició va ser introduïda per una política internacional liderada pels Estats Units. I no podem oblidar que Bolsonaro va guanyar amb el suport de grups lligats al govern de Trump. La violència als països perifèrics com el Brasil és lucrativa per a aquells que subministren les armes i inverteixen en els negocis de la seguretat i la seguretat dels negocis.

Quins suports té al Brasil la legalització de les drogues?

La majoria dels brasilers estan en contra de la legalització perquè el debat es limita a un aspecte moral i religiós. Les drogues són vicis i allunyen l'home de la família i de Déu. El problema és que això també passa amb les drogues lícites, com l'alcohol. La droga continua sent vista com a allò que els altres utilitzen, no com el que nosaltres

utilitzem. El Rivotril no és droga, és remei!

Fotografia: Orlando Zaccone durant la seva intervenció al seminari internacional “Drogues, Polítiques i Violències”, organitzat per l’ICIP i Casa Amèrica Catalunya l’octubre de 2018 a Barcelona..

© Generalitat de Catalunya